

A. DİN FELSEFESİNİN KONUSU

Dinin temel iddiaları üzerinde nesnel, kuşatıcı ve tutarlı bir biçimde düşünme çabasına din felsefesi denir.

Din felsefesinin temel amacı: Genel olarak dinin doğası, dinin anlamı, dinsel bilgi, dinin bilimle ilişkisi, dinin insan ha-yatındaki yeri, Tanrı'nın varlığına ilişkin ileri sürülen kanıtları anlama, açıklama ve değerlendirmektir.

Din: İnsan ve evren hakkında bilgi veren bir inanç sistemidir.

Din Felsefesi ve Teoloji (İlahiyat)

- Din felsefesi, dinleri genel olarak ele alırken, teoloji, belli bir dini ele alır.

Teoloji dinin inanç ve uygulamalarını doğru olarak kabul edip, akli - entellektüel savunmasını diğer dinlere ve ideo-lojilere karşı yapar. Din felsefesi ise, herhangi bir dinin öğretilerini, uygulamalarını savunmak amacıyla değil dinin yapısını, doğasını, temel iddiaları-konusundaki fark-lı görüşleri, kanıtları, problemleri rasyonel olarak anla-mak, açıklamak düşüncesiyle sorgulamayı amaçlar.

Din Felsefesinin Temel Kavramları

Tanrı: Evrendeki her şeyi ve evreni yaratan güç.

Vahiy: Yaratıcının, insan için hayatın anlam ve amacını, iyi ve kötünün ne olduğunu bildiren buyrukları. Yaratıcı ile insan arasındaki iletişim.

Peygamber: Tanrı'nın dini bilgileri insana aktarmak için seçtiği kişi.

İman: Dinin temel doğrularını kabul etme, inanma.

İbadet: Tanrı'ya saygı ve tapınmanın ifadesi olarak belli zamanlarda tekrarlanan davranışlar.

Kutsal: Dinin bir varlığı değerli dokunulmaz kabul etmesi. Bu kavramlara farklı dinler, farklı anlamlar yükleyebilir.

Din Felsefesinin Temel Problemleri

- Tanrının Varlığı Problemi
- Evrenin Yaratılış Problemi
- Vahyin İmkânı Problemi

- Ruhun Ölümsüzlüğü Problemi

Ruh nedir? Ruh diye bir şey var mıdır? Ölüm bir son mudur? gibi sorularla ruh, ahiret, ölüm, hayat gibi konular tartışılır.

B. TANRININ VARLIĞINA İLİŞKİN FARKLI YAKLAŞIMLAR

1. Tanrının varlığını kabul edenler

Teizm(Tanrıcılık)

Tanrı öncesiz, sonsuz ve evreni her şeyiyle yaratan, bilen, irade sahibi bir güçtür. Tanrı zamanı ve mekanı da yaratmış-tır, fakat kendisi zaman ve mekana sınırlanmaz. Tanrı tüm varlıkların varlık şartıdır, fakat O şartlardan bağımsızdır.

Panteizm (Tüm Tanrıcılık)

Tanrı ile evrenin bir olduğunu savunan yaklaşım. Yani Tanrı, evrenden ayrı veya onu aşkın bir varlık değil, evren bütünü bakımından Tanrıdır veya evrende etkide bulunan güçler kanunlar Tanrıyı oluştururlar.

Deizm (Yaratıcılık)

Tanrı, dünyayı, evreni, tabiatı, yasaları yaratmıştır. Fakat ev-ren, yasalar, her şey kendi yasalarına göre işlemektedir. Tan-rı artık karışmamaktadır. Pasif Tanrı anlayışıdır.

2. Tanrının varlığını reddedenler

Ateizm(Tanrıtanımazlık)

Tanrıyı inkar edip, evren ve tabiatın tek varlık olduğunu sa-vunan öğretilerdir. Ateizm, Tanrı'yı inkar etmekle birlikte bütün dinlere de karşıdır. Dolayısıyla ruhun varlığını, ölümsüzlüğü-nü ve ahiret hayatını -yok saymaktadır. Ateizmin temeli ma-teryalizme dayanmaktadır.

3. Tanrının varlığının bilinemeyeceğini savunanlar

(Agnostisizm)

Her bireyin duyusu kendine göre olduğundan bilgi de herkese göre değişir. Yani Tanrının varlığı ve yokluğu hakkında hiçbir şey bilinemez. Bu yaklaşım metafizik konuları insan aklının bilemeyeceğini, ileri sürer.

C. TANRININ VARLIĞINI KABUL EDEN YAKLAŞIMLARIN İLERİ SÜRDÜKLERİ DELİLLER

1. Ontolojik kanıt (Varlık kanıtı)

Tanrı denilirken en yüksek, en mükemmel, her türlü noksan-lıktan uzak bütün olumlu nitelikleri taşıyan bir varlık anlatılmaktadır. Mükemmellik ve her türlü noksanlıktan uzak ol-mak Tanrı'ya özgü olduğuna göre, Tanrı'nın varlık sebebi de kendisidir. O halde; Tanrı gerçektir.

2. Kozmolojik kanıt (Evrenin varlığından hareket eden kanıt)

Evrende birtakım varlıklar ve olayların olduğu açıktır. Her varlığın ve olayın da bir var olma nedeni olduğu da gözlene-bilmektedir. Hiçbir şeyin nedensiz olmadığı da açıktır. Her-hangi bir olay izlendiğinde onun bir meydana getirici nede-ni, bu nedenin de bir başka nedeni olması ve bu durumun geriye doğru gitmesi gerektiği açıktır. Bu geriye gidiş sürecinde, kendi varlığı için nedensel bir açıklama gerek-tirmeyen bir varlığa ulaşılacaktır. Bu varlık Tanrıdır.

3. Nizam (Düzen) kanıtı

Tabiat ve evreni gözlemlediğimizde, bu bize bir düzenin var olduğunu göstermektedir. İnsan eliyle yapılan nesnelere de bir plan ve düzen gözlenmektedir. Bir evde, bir otomobil-de, bir köyde, bir şehirde, bir ülkede ne kadar mükemmel bir düzen, plan ve amaç varsa, onları yapan insanın da o öl-çüde zeki, bilinçli, plan yapan biri olduğunu anlarız. O hal-de, atomlardan mevsimlere, mevsimlerdeki her şeyin unu-tulmadan yerli yerinde hiçbir düzensizlik gözlenmeden ya-ratılmasına, oradan yıldızlara, izledikleri yörüngelere kadar, hiçbir kaos, karmaşa olmadan mükemmel bir düzen ve plan içinde gerçekleşmesi, mükemmel bir mimarın yani Tanrının varlığını göstermektedir.

4. Dini tecrübe (vicdan) kanıtı

İnanan bir varlık olarak insan temel bir varlıktır. İnsan kendi özel dini yaşantısı içinde yani vicdanında Tanrı'yı hisseder. Bu dini tecrübenin kişi ve inançlara göre değişmesi delilin değerini azaltmamaktadır.

5. Ahlak kanıtı

Ahlak kanıtı, insanın ahlaki yaşantısından hareket ederek Tanrı'nın varlığını kanıtlamaktadır. Eğer Tanrı

olmasaydı insanın yaptığı kötülüğün cezasını veya yaptığı iyiliğin mükafatını görmesi söz konusu olamazdı. O halde, adalet ve hakkaniyet Tanrı'nın var olması gerektiğini söylemektedir.

D. TANRININ VARLIĞINI REDDEDEN YAKLAŞIMLARIN İLERİ SÜRDÜKLERİ DELİLLER

1. Kötülük kanıtı

Lamettrie, Holbach gibi ateist filozoflar evrende kendilerince gördükleri kusurlar, yetersizlikler ve kötülüklerden hareketle Tanrının var olmadığını göstermeye çalışmışlardır.

2. Ahlak Kanıtı

İnsanın önceden belirlenmiş davranışları, özellikleri olamaz. İnsan hürriyete mahkumdur. insanın hür olması Tanrının ol-mamasına bağlıdır.

3. Anlamsızlık kanıtı

Tanrının varlığını dile getiren önermelerin deneye doğrula-namayan, metafizik nitelik taşıyan önermeler olması dolayı-sıyla Tanrı'nın varlığının delili noktasında, bu önermelerin boş ve anlamsız olduğunu ileri sürerler.